

UCHWAŁA Nr XI.66.2025
RADY GMINY RACIĄŻ
z dnia 29 stycznia 2025 r.

w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2025 – 2030.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 1465) oraz art. 16b, art. 17 ust. 1 pkt. 1 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283) – Rada Gminy Raciąż uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2025-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Raciąż.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Mateusz Pieniak

Załącznik do Uchwały Nr XI.66.2025
Rady Gminy Raciąż z dnia 29 stycznia 2025 r.

**Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Raciąż na lata 2025-2030**

Spis treści

WSTĘP	3
I. PODSTAWY PRAWNE STRATEGII	4
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY RACIĄŻ	7
1. Przedmiot diagnozy	7
2. Ogólna charakterystyka Gminy Raciąż	8
3. Demografia	9
4. Organizacje pozarządowe	11
5. Pomoc społeczna	11
Praca socjalna	16
Uzależnienia	17
Profilaktyka	18
Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej/Asystent rodziny	19
Pomoc najuboższym mieszkańcom	22
Karta Dużej Rodziny	22
Pomoc finansowa	23
6. Oświata	24
7. Ochrona zdrowia	25
Problemy osób starszych	26
Problemy osób niepełnosprawnych	28
8. Bezpieczeństwo publiczne	29
Zespół Interdyscyplinarny	31
9. Bezrobocie i rynek pracy	34
III. ANALIZA SWOT	35
SZANSE I ZAGROŻENIA	38
IV. GŁÓWNE OBSZARY PROBLEMOWE	40
POMOC SPOŁECZNA	40
EDUKACJA	41
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	42
OCHRONA ZDROWIA	43
BEZROBOCIE I RYNEK PRACY	44
V. FINANSOWANIE	44
VI. ZARZĄDZANIE I MONITORING	45
VII. UWAGI KOŃCOWE	45

WSTĘP

Podstawę do opracowania dokumentu, jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Raciąż na lata 2025-2030, stanowi art. 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.) mówiący, że „Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, którym celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Opisane wyżej zadania gminy, to działania polityki społecznej na poziomie lokalnym.

Na szczególną troskę zasługują rodziny zagrożone lub nieradzące sobie z problemami jakie niesie ze sobą życie. Są to w szczególności: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm czy narkomania.

W ostatnim czasie należy zwrócić uwagę na poszerzający problem opieki nad osobami starszymi, chorymi i niepełnosprawnymi. Przedstawione dysfunkcje mogą prowadzić do wykluczenia z życia społecznego, w przeważającej części z rynku pracy. Spójność działań poszczególnych podmiotów pozwoli na realizację celów w poszczególnych obszarach polityki społecznej, przedstawionych w niniejszej Strategii.

Dokument ten powinien stanowić refleksję dotyczącą efektywności rozwiązywania najważniejszych problemów społecznych występujących na terenie Gminy Raciąż. Strategia jest bowiem dokumentem odzwierciedlającym skalę problemów i odpowiedzią na pytanie, co można poprawić w obszarze pomagania.

Ideą Strategii jest wskazanie głównych kierunków mających na celu dążenie do poprawy życia mieszkańców w sferze społecznej.

Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym ewaluacji i monitoringowi. Dokument wyznacza główne kierunki działań mających na celu zapewnienie mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości życia i zabezpieczenie ich podstawowych potrzeb. Działania te będą kierowane głównie ku środowiskom, które pozostają na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W tworzeniu strategii wzięli udział przedstawiciele poszczególnych obszarów polityki społecznej w Gminie Raciąż tj. przedstawiciele środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, policji i sądownictwa.

Strategię przygotowano analizując dostępne dokumenty źródłowe będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu, informacje pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy, Posterunku Policji w Raciążu, ze szkół, Głównego Urzędu Statystycznego oraz innych instytucji i organizacji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej, a także wzięto pod uwagę problemy i oczekiwania społeczne mieszkańców Gminy Raciąż. Dokonano analizy SWOT w celu identyfikacji i systematyzacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla sfery społecznej gminy. Następnie opracowano wizję i misję rozwoju społecznego Gminy Raciąż. Zdobyte w toku konstruowania strategii informacje pozwoliły także na wyznaczenie celów strategicznych i operacyjnych oraz wskazanie priorytetowych działań, które powinny przyczynić się do poprawy sytuacji osób pozostających na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tymi zjawiskami.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest materiałem wyjściowym do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych działań będzie zależała od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szeroko aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych. Należy zaznaczyć, że Strategia nie jest dokumentem zamkniętym, ani w sensie merytorycznym, ani czasowym. Jest podstawą do ciągłego programowania, podczas którego należy weryfikować założenia, cele i sposoby ich osiągnięcia. Strategia ta jest zgodna z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim, samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne krajowe i Unii Europejskiej.

I. PODSTAWY PRAWNE STRATEGII

Niżej wymienione regulacje prawne wskazują kierunki działań ujętych w opracowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Raciąż na lata 2025-2030. Należą do nich w szczególności:

- 1) **Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1465):**
  - ustawa ta jest najważniejszym dokumentem określającym zadania gminy jako podstawowego szczebla administracji samorządowej,
  - wśród obowiązków gminy z zakresu zabezpieczenia społecznego wymienia sprawy: ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji publicznej, polityki prorodzinnej, współpracy z organizacjami pozarządowymi;

- 2) **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.):**
  - ustawa o pomocy społecznej określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej, zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej;
- 3) **Ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323 ze zm.):**
  - ustawa określa kryteria oraz zasady przyznawania świadczeń rodzinnych oraz dodatków będących wsparciem finansowym dla rodzin;
- 4) **Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1993 ze zm.):**
  - określa zasady przyznawania i wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych (zadanie zlecone gminie z zakresu administracji rządowej finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa);
- 5) **Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. 750 ze zm.);**
  - określa podstawowe zasady funkcjonowania placówek edukacyjnych, w tym organizację roku szkolnego, programy nauczania oraz standardy nauczania.
- 6) **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1673):**
  - reguluje kwestie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; określa zadania w tym zakresie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie, wobec osób stosujących przemoc, sposób postępowania organów państwa,
  - podnosi świadomość przyczyn i skutków przemocy ;
- 8) **Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. , poz. 177 ze zm.):**
  - zawiera nowe regulacje w kwestiach dotyczących wspierania rodziny oraz organizacji pieczy zastępczej, określa zasady i tryb postępowania,
  - ustanowiła m. in. instytucję asystenta rodziny oraz wprowadza zmiany w przepisach o przysposobieniu;
- 9) **Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 475 ze zm.):**

- tekst skierowany głównie do osób bezrobotnych zainteresowanych poznaniem swoich uprawnień, które liczą, że dzięki wsparciu systemów rehabilitacji i dofinansowaniom znajdą oraz utrzymają zatrudnienie, a to poprawi ich sytuację materialną oraz społeczną;
- 10) **Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.):**
- większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania ww. problemów w społeczności lokalnej,
  - ustawa wprowadza regulacje dotyczące postępowania wobec osób nadużywających alkoholu, określa podstawy leczenia odwykowego oraz wskazuje kompetencje i zadania Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 11) **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.):**
- ustawa określa m.in. zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania naruszeniom prawa dotyczącego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii, kary za nieprzestrzeganie przepisów ustawy i rozporządzeń;
- 12) **Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2024 r. poz. 1491):**
- ustawa jest ważnym aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce,
  - reguluje warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz korzystania z tych świadczeń;
- 13) **Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 2241 ze zm.):**
- ustawa stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego;
- 14) **Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024 r., poz. 917 ze zm.):**
- ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy

zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne,

- w świetle ustawy o ochronie zdrowia psychicznego polega w szczególności na :
  - ✓ promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
  - ✓ zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
  - ✓ kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Dokumentami programowymi o istotnym znaczeniu w rozwiązywaniu problemów społecznym oraz źródłem pozyskania informacji są:

- 1) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Raciąż na lata 2019-2024;
- 2) Sprawozdania z działalności GOPS Raciąż;
- 3) Raporty o Stanie Gminy Raciąż
- 4) Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Miasto Raciąż;
- 5) dane Głównego Urzędu Statystycznego;
- 6) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- 7) Narodowa Strategia Integracji Społecznej;
- 8) Ocena zasobów pomocy społecznej.

Liczba wymienionych aktów prawnych uzmysławia, jak szerokim, skomplikowanym wymagającym obszarem jest polityka społeczna. Skoordynowanie i skuteczna realizacja tak wielu zadań, które na administrację publiczną w gminie nakładają przepisy prawa, wymaga strategicznego myślenia, analizowania wyzwań oraz przewidywania zjawisk, które w niedalekiej przyszłości będą wpływać (pozytywnie lub negatywnie) na jakość życia mieszkańców.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY RACIĄŻ

1. Przedmiot diagnozy

Przedmiotem diagnozy są charakterystyczne dla poszczególnych grup społecznych problemy o najwyższym stopniu dolegliwości, takie jak np.: bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia itp., które wymagają podejmowania wszechstronnych działań w celu przeciwdziałania celom

krytycznym w życiu jednostek i zbiorowości, poprawy ich warunków bytowych oraz wyrównania różnic socjalnych w wielu obszarach aktywności społecznej.

Najistotniejszymi dla Gminy Raciąż są poszczególne obszary polityki społecznej niżej wymienione priorytety:

- pomoc społeczna,
- edukacja,
- bezpieczeństwo publiczne,
- ochrona zdrowia,
- bezrobocie i rynek pracy.

W wyżej wymienionych, poszczególnych obszarach, ustalone zostały cele szczegółowe i działania. Odrębnie dla każdego z obszarów opracowana została analiza SWOT.

2. Ogólna charakterystyka Gminy Raciąż

Gmina Raciąż położona jest w województwie mazowieckim, w powiecie płońskim. Graniczy z gminą Radzanów i Strzegowo z powiatu mławskiego, gminą Siemiątkowo Koziębrodzkie z powiatu żuromińskiego, gminą Staroźreby i Drobin z powiatu plockiego, gminą Zawidz z powiatu sierpeckiego, gminą Baboszewo z powiatu płońskiego oraz z gminą Głinojeck z powiatu ciechanowskiego. Przez teren Gminy Raciąż przebiega linia krajowa Nasielsk – Płońsk – Sierpc. Zajmuje powierzchnię 242,9 km², co stanowi 17,6 % powierzchni całego powiatu płońskiego. Jest to największa gmina wiejska w tym powiecie. W skład Gminy Raciąż wchodzi 62 miejscowości przynależne do 53 sołectw. Na dzień 31 grudnia 2023 roku Gmina liczyła 7789 mieszkańców z czego 3848 stanowiły kobiety, a 3941 mężczyźni. W gminie przeważają grunty orne, które stanowią 58,25% powierzchni. Lesistość wynosi zaledwie 14,95% Gmina ma charakter rolniczy, produkcja rolna prowadzona jest na dobrych warunkach przyrodniczo-glebowych, w tradycyjnie wysokiej kulturze rolnej. Na dzień 31.12.2023 roku gmina nie posiada zadłużenia. Sytuacja finansowa gminy jest bardzo dobra.

Rysunek 2. Gmina Raciąż na tle powiatu płońskiego (źródło: Raport o stanie gminy Raciąż za 2023 r.

3. Demografia

Większość analiz demograficznych prowadzona jest na podstawie struktury ludności w podziale na wiek i płeć, ponieważ determinuje skalę i rodzaj potrzeb społecznych. W Gminie Raciąż według stanu na dzień 31.12.2023 r. zameldowanych było 7 790 mieszkańców, natomiast w złożonych przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych deklaracjach o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi ujętych było 6 257 mieszkańców. Różnica w liczbie mieszkańców zameldowanych a wykazanych w złożonych deklaracjach - 1 533 osoby – wynika m. in. z faktu podejmowania pracy bądź nauki poza terenem gminy przez osoby czynne zawodowo i uczniów/studentów. Według stanu na 30 czerwca 2023, liczba ludności gminy Raciąż wyniosła 7 926 osób, z czego 49,03 % stanowiły kobiety, a 50,97% mężczyźni. Liczba ludności gminy stanowi 9,39 % ludności powiatu, 0,14% ludności województwa. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 19,37%, osoby w wieku produkcyjnym 57,91%, a w wieku poprodukcyjnym 22,72%.. W latach 2019-2023 liczba ludności spadła o 5,6%”. Według stanu na 31 grudnia 2023 stopa bezrobocia w gminie wyniosła 6,1%. Stopa bezrobocia dla powiatu wynosi 9,9% dla województwa wynosi 4,1%. Liczba osób bezrobotnych

zarejestrowanych w gminie Raciąż wynosiła 281, w tym 54,45% stanowiły kobiety, 45,55% mężczyźni. Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby ludności wyniósł 1,8%. W zasobach infrastruktury społecznej gminy znajduje się, 5 przedszkoli wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach, dysponujących 233 miejscami, 1 klubów dla dzieci.

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego – Ocena zasobów pomocy społecznej za 2023r.

Tabela. Liczba mieszkańców Gminy Raciąż w latach 2021-2023.

Lata	Mieszkańcy (osoby)
2021	8218
2022	7976
2023	7926

kobiety	2021	2022	2023
1	2	3	4
Ogółem	4023	3909	3886
Wiek 0-18	750	738	744
Wiek produkcyjny	2151	2034	1993
Wiek pow.60	1122	1137	1149

mężczyźni	2021	2022	2023
1	2	3	4
Ogółem	4195	4067	4040
Wiek 0-18	791	793	791
Wiek produkcyjny	2817	2645	2597
Wiek pow.60	587	629	652

4. Organizacje pozarządowe

Na terenie Gminy Raciąż działa 31 organizacji pozarządowych, których celem jest aktywizowanie mieszkańców na różnych płaszczyznach życia społecznego. Poniżej wymienione organizacje są ważnym partnerem dla sektora publicznego, realizującym zadania polityki społecznej gminy w tym 10 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, 17 Kół Gospodyń Wiejskich, Jednostka Strzelecka 1863 Unieck, Aktywni Seniorzy Koziębrody, Ludowy Klub Sportowy „Jutrzenka Unieck”, Fundacja Domy Samotnych Matek z Dziećmi. Systematycznie wzrasta ilość nie tylko ilość zarejestrowanych, ale aktywnie działających organizacji pozarządowych realizujących zadania służące zaspokojeniu potrzeb lokalnej społeczności.

5. Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej odpowiada za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w Gminie Raciąż. Jest on najczęściej pierwszym miejscem, do którego osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej zwracają się o pomoc. Od wielu lat, stara się łagodzić sytuację osób i rodzin poprzez systematyczną i terminową wypłatę świadczeń oraz wdrażanie pozamaterialnych form pomocy. Głównym celem jest pomoc środowiskom wykluczonym społecznie oraz zapobieganie marginalizacji osób i rodzin, poprzez ich społeczne aktywizowanie, wzmacnianie i mobilizowanie do podejmowania starań w celu poprawy swojej sytuacji życiowej. Działania te są prowadzone we współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami, którym bliskie jest dobro mieszkańców gminy.

Główne cele pomocy społecznej:

- 1) wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie w miarę możliwości, do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka;
- 2) zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym;
- 3) zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia;
- 4) zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie;

- 5) integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie;
- 6) stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką do udzielenia pomocy jest kryterium dochodowe, które od 1 października 2018 r. wynosi dla : osoby samotnej **776,00 zł**; osoby w rodzinie **600,00 zł**. Od 1 stycznia 2025 roku wzrosną kryteria dochodowe w pomocy społecznej. Rząd ustalił, aby dla osoby samotnie gospodarującej kryterium wynosiło 1010 zł, a dla osoby w rodzinie – 823 zł.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) niepełnosprawności;
- 3) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 4) bezdomności;
- 5) bezrobocia;
- 6) trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego;
- 7) alkoholizmu lub narkomanii;
- 8) zdarzenia losowego;
- 9) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.

Do zadań własnych gminy należy:

- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, celowych specjalnych;
- 2) przyznawanie pomocy rzeczowej;
- 3) udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania;
- 4) dożywianie dzieci w szkołach;
- 5) przyznawanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- 6) sprawienie pogrzebu zgodnie z wyznaniem zmarłego;

7) udzielanie pomocy w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego.

Do zadań własnych dotowanych należy:

- 1) przyznawanie zasiłków stałych;
- 2) przyznawanie zasiłków okresowych.

Do zadań zleconych gminy należy:

- 1) opłacanie składek zdrowotnych za osoby pobierające zasiłki stałe;
- 2) świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych;
- 3) przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych;
- 4) przyznawanie i wypłacanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Tabela. Liczba osób objętych pomocą w latach 2021-2023

Liczba osób objętych pomocą w latach 2021-2023			
	2021	2022	2023
1	2	3	4
Liczba osób	275	218	297
Liczba rodzin	205	153	197
Liczba osób w rodzinach	544	421	517

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu – Raporty o stanie Gminy Raciąż.

Tabela. Powody przyznania pomocy społecznej przez GOPS w Raciążu w latach 2021-2023.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		
	2021	2022	2023
1	2	3	4
Ubóstwo	54	53	52
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	4	4	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	27	17	30

W tym: wielodzietność	26	16	27
Bezrobocie	69	53	59
Niepełnosprawność	54	44	57
Długotrwała lub ciężka choroba	93	61	87
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	11	9	12
W tym : rodziny niepełne	3	3	4
Rodziny wielodzietne	1	1	1
Przemoc w rodzinie	0	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Alkoholizm	6	2	4
Narkomania	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	1	2
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0
Zdarzenia losowe	3	2	5
Sytuacja kryzysowa	1	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	1	0

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu - Ocena zasobów pomocy społecznej.

W Gminie Raciąż, jak wynika ze sprawozdań w latach 2021-2023 dominującymi problemami było: długotrwała lub ciężka choroba, , bezrobocie, niepełnosprawność, ubóstwo. Powody przyznania pomocy społecznej miały wpływ na formę udzielanego wsparcia.

Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela .Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w Raciążu w latach 2021-2023

Rodzaj pomocy	2021	2022	2023
1	2	3	4
Zasiłek stały	45	45	42
Zasiłek okresowy	25	29	32
Zasiłek celowy	104	63	73
Posiłek	167	106	146
Usługi opiekuńcze	30	32	27
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0
Skierowanie do domu pomocy społecznej	0	0	0
Praca socjalna	154	129	138
Poradnictwo specjalistyczne	1	3	0
schronienie	4	4	4
Sprawienie pogrzebu	1	5	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS/Ocena zasobów pomocy społecznej.

W latach 2021-2023 liczba osób otrzymujących pomoc w formie posiłku utrzymywała się na wysokim poziomie. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciążu realizuje program „Posiłek w szkole i w domu” we wszystkich szkołach znajdujących się na terenie gminy.

Cele programu:

- zapewnienie pomocy w zakresie dożywiania (w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych),
- poprawa poziom życia osób i rodzin o niskich dochodach,
- ograniczenie niedożywienia poprzez upowszechnianie zdrowego stylu żywienia,
- wdrożenie działań zmierzających do rozwoju i wykorzystywania bazy żywniowej lub zwiększenia jej dostępności, w tym tworzenia lub doposażenia punktów przygotowywania lub wydawania posiłków oraz dowozu posiłków.

Z pomocy w tej formie w roku 2023 skorzystało **155 dzieci** - na łączną kwotę 175649,00zł.

Tabela. Liczba dzieci objętych dożywianiem w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Liczba dzieci	167	104	155

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu – Sprawozdanie opisowe z działalności GOPS w Raciążu.

Praca socjalna

Ważną formą wsparcia jest praca socjalna. Przysługuje wszystkim osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi oraz rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej. Praca socjalna prowadzona jest w oparciu o dokonanie diagnozy sytuacji klienta przez pracownika socjalnego, opracowanie planu pomocy i wsparcia w zależności od indywidualnej sytuacji oraz posiadanego potencjału osoby lub rodziny.

Pomoc w ramach pracy socjalnej obejmuje w szczególności:

- 1) udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych;
- 2) poradnictwo dotyczące udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe;

- 3) pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie do działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, środowisk społecznych

Tabela. Liczba rodzin objętych pracą socjalną w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Liczba rodzin	154	129	138

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu – Sprawozdanie opisowe z działalności GOPS w Raciążu.

Uzależnienia

Problemy wynikające ze spożywania alkoholu oraz zażywania środków odurzających stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami oraz środowiskiem rodzinnym.

Rada Gminy podjęła uchwałę dotyczącą „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2024”. Celem Programu jest kontynuacja wielokierunkowych działań na rzecz zapobiegania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych w społeczności lokalnej, rozwoju systemu wsparcia dla osób uzależnionych i ich bliskich jak również ograniczanie szkód zdrowotnych, społecznych i zaburzeń życia rodzinnego. Stworzenie spójnego systemu działań na terenie gminy, dotyczących ograniczenia i zmiany struktury spożycia napojów alkoholowych, zapobieganie powstawaniu szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych nadmiernym spożywaniem alkoholu oraz likwidację skutków nadużywania alkoholu w tym zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności do pomocy oraz zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na bieżąco współpracuje z Wójtem Gminy oraz opiniuje działalność w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Podejmuje działania wspierające w rodzinach w sytuacji wystąpienia problemu alkoholowego, przeprowadza kontrolę punktów sprzedaży pod względem przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy,

jak również zajmuje się wytyczaniem priorytetów Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W szczególności GKRPA opiniuje wnioski o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, rozpatruje wnioski o skierowanie na leczenie odwykowe, podejmuje rozmowy interwencyjno-motywacyjne z osobami uzależnionymi oraz ich rodzinami a także prowadzi procedury kierowania na leczenie odwykowe.

Tabela: Działalność GKRPA.

	2021	2022	2023
Wszczęte procedury	41	28	19

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych / Gmina Raciąż 2023.

Profilaktyka

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy. Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie, choć występuje również w rodzinach o wysokim statusie społecznym. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby z niepełnosprawnością, starsze i chore.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2024 w 2023 roku realizowane były następujące działania:

- 1) Podejmowano czynności w kierunku zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osób uzależnionych od alkoholu poprzez stałą współpracę z Poradnią

Leczenia Uzależnień „Szansa” w zakresie konsultacji, udzielania porad oraz leczenia osób uzależnionych od alkoholu,

2) Podejmowano czynności zmierzające do objęcia leczeniem odwykowym osób uzależnionych od alkoholu.

3) Udzielano pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występuje problem alkoholowy poprzez: porady psychoterapeutyczne w poradni leczenia uzależnień członków rodzin z problemem alkoholowym, pracę socjalną pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu.

4) Prowadzono profilaktyczną działalność informacyjną, edukacyjną w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności poprzez:

- realizację pozalekcyjnych zajęć sportowych dla uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Raciąż, - zakup materiałów edukacyjnych dla uczniów w związku z realizacją

rekomendowanego programu profilaktycznego „Program domowych detektywów Jaś i Małgosia na tropie” w Starym Gralewie,

- organizacja i zakup nagród w organizowanym konkursie fotograficznym ”Nie angażuj się w picie-Wybierz ze swoim pupilem życie” z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom,

- realizacja warsztatów profilaktycznych dla uczniów szkół podstawowych dotyczących zagrożeń związanych z uzależnieniem od alkoholu - spotkania z przekazem profilaktycznym dla mieszkańców gminy

- zakup gadżetów profilaktycznych

5) Organizowanie i finansowanie lokalnych imprez sportowych, rekreacyjnych i integracyjnych mających wyraźne odniesienie profilaktyczne - Dzień Dziecka w Szkole Podstawowej w Starym Gralewie.

6) Współpraca w działaniach profilaktycznych ze lokalnymi stowarzyszeniami - Jednostką Strzelecką 1863 w Uniecku, Klubem Honorowych Dawców Krwi w Raciążu.

Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej/Asystent rodziny

Uchwałą Nr XLIII.323.2022 Rady Gminy w Raciążu z dnia 20 grudnia 2022 r. przyjęty został Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025r., którego głównym celem było wsparcie rodzin poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Od 2013 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Raciążu realizowany jest resortowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej - „Asystent rodziny”.

Realizując cele Gminnego Programu wspierania rodziny w 2023 roku pomocą objęte było 18 rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Tabela. Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Liczba rodzin	14	12	18

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu – Sprawozdanie opisowe z działalności GOPS w Raciążu.

Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa realizowane było poprzez udzielanie rodzinom pomocy finansowej w formie zasiłków celowych, wsparciem ze strony asystenta rodziny. Zrealizowana została pomoc w formie świadczeń rodzinnych, oraz funduszu alimentacyjnego. Dodatkową pomocą była odzież dla dzieci, udzielono pomocy w formie dożywiania dzieci w szkole w ramach Programu „Posiłek w szkole i domu”. Zrealizowano pomoc w postaci poradnictwa psychologicznego oraz terapeutycznego w 5 rodzinach. Dzieci w tych rodzinach zostały objęte wsparciem ze strony psychologa dziecięcego. Z pomocy terapeuty uzależnień skorzystało 3 dorosłych. Diagnozowano i monitorowano sytuacje wszystkich rodzin z dziećmi, które były zagrożone kryzysem lub przeżywały trudności opiekuńczo-wychowawcze. Zrealizowane powyższe działania miały pozytywny wpływ na funkcjonowanie rodzin na ich sytuacje bytową, mieszkaniową oraz poprawę warunków bytowych. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymywaniu systemu wspierania rodziny zrealizowano poprzez doskonalenie umiejętności zawodowych i metod pracy z rodziną pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu działających w obszarze pomocy dziecku i rodzinie. Współpracowano z Komisariatem Policji w Raciążu, Szkołami Podstawowymi na terenie Gminy Raciąż: SP w Uniecku, SP w Koziebrodach, SP w Starym Gralewie, SP w Krajkowie. Współpraca prowadzona była m.in. poprzez spotkania w ramach posiedzeń zespołów i grup roboczych oraz doraźnie podczas wspólnych wizyt w terenie. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez rodziców zrealizowano poprzez poniższe zadania. Szczegółowo i wieloaspektowo rozpoznawano sytuacje rodziny, która przeżywała trudności.

W 2023 r. 6 nowych rodzin zostało objętych wsparciem ze strony asystenta rodziny. Praca w tych rodzinach miała na celu poprawę jakości sprawowanej przez rodziców opieki nad dziećmi. W 2023r.4 dzieci trafiło do placówek opiekuńczo- wychowawczych w Płońsku,

a 1 dziecko do zawodowej rodziny zastępczej. Asystent rodziny współpracował z Placówką Opiekuńczo- wychowawczą w której zostały umieszczone dzieci w zakresie dokonywania oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. W 2023r. odbyły się 3 posiedzenia w Placówce opiekuńczo-wychowawczej „Przystań” oraz „Samodzielnia” w Płońsku. W planie pomocy rodzinom założono powrót dzieci do rodzinnych domów.

Praca z rodziną polega głównie na działaniach profilaktycznych, co z uwagi na występowanie przedmiotowych trudności w zakresie prawidłowego sprawowania opieki nad dziećmi wydaje się koniecznością. Dlatego istotne jest, aby pomoc ta miała charakter zintegrowanego systemu pomocowego oraz była dostępna dla rodzin.

Indywidualna praca z rodziną pozwala zaobserwować poziom motywacji klientów do podjęcia działań. Poprzez komplementowanie i ujawnianie zasobów u klientów nastąpił wzrost poczucia ich własnej wartości oraz skuteczności. Uświadomili sobie istnienie własnych umiejętności, możliwości i innych zasobów. Odkryli rozwiązania które już kiedyś się sprawdziły co zachęca ich do dalszych działań i daje im nadzieję, że poradzą sobie w przyszłości z innymi trudnościami. Ponadto mają poczucie, że są traktowani podmiotowo i jest szanowana ich godność. Nie odczuwają frustracji z powodu negatywnych ocen i postrzegania wyłącznie poprzez pryzmat deficytów. Mają możliwość uczestnictwa w procesie pomocowym, współdecydowania i współodpowiedzialności.

Wśród wielu klientów doszło do zmiany postawy, przekierowania z roszczeniowości na działania własne, z pytania „co mi się należy” na pytanie „co mogę jeszcze zrobić”. Doszło w nich do uznania, iż służby społeczne nie muszą być wrogiem, a sprzymierzeńcem. Klienci doświadczyli, że mogą pytać i oczekiwać rzetelnych informacji, że istnieje społeczny system zabezpieczenia, z którego mogą korzystać i z nim współpracować. Zauważalne stało się w nich zmniejszenie poczucia osamotnienia i bezsilności, zwiększenie koncentracji na przyszłości i odzyskanie poczucia wpływu na nią. W klientach nastąpił wzrost wiary w możliwość przełamania pokoleniowych trudności i rodzinnego schematu, co motywuje ich do budowania nowej rzeczywistości i podnoszenia jakości swojego życia.

Należy również zauważyć, że działania zapewniające wsparcie rodziny podjęły również inne jednostki na terenie gminy. Wzmocniła się współpraca pomiędzy GKRPA, Zespołem Interdyscyplinarnym, szkołami, Policją i organizacjami pozarządowymi. Rozbudowano system chroniący rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego.

Gmina jest zobowiązana do ponoszenia odpłatności za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w wysokości:

- 10% kosztów pobytu w I roku umieszczenia w pieczy,
- 30% kosztów pobytu w II roku umieszczenia w pieczy,
- 50% kosztów pobytu w pieczy zastępczej.

Tabela: Wydatki na pieczę zastępczą w latach 2021-2023.

Rok	Rodziny zastępcze- wydatki	Placówki opiekuńczo-wychowawcze
2021	78 115,26	49 080,18
2022	95 325, 95	73 203,48
2023	109 856,60	85 977,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS/Ocena zasobów pomocy społecznej.

Pomoc najuboższym mieszkańcom

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2023 wydał żywność najuboższym mieszkańcom gminy. Podpisano umowę z Bankiem Żywności w Ciechanowie na przekazywanie gotowych artykułów spożywczych dla najuboższej ludności Unii Europejskiej. Wydano 3.477,6 kg żywności w ciągu 2023 roku.

Tabela. Liczba wydanych paczek żywnościowych na lata 2021-2023.

Liczba osób objętych pomocą w formie żywności w latach 2021-2023			
	2021	2022	2023
1	2	3	4
Liczba paczek żywnościowych	1356	879	504

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu – Sprawozdanie opisowe z działalności GOPS w Raciążu.

Karta Dużej Rodziny

Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny to system zniżek oraz uprawnień dla rodzin wielodzietnych. Zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny - karta

przysługuje niezależnie od dochodu rodzicom, którzy mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci. Od dnia 1 stycznia 2018 r. Karta Dużej Rodziny jest dostępna w dwóch formach: tradycyjnej oraz elektronicznej, która jest dostępna na urządzeniach mobilnych. Z dniem 1 stycznia 2019 r. wprowadzono zmianę polegającą na możliwości otrzymania Karty Dużej Rodziny przez rodziców, którzy mieli kiedykolwiek na utrzymaniu co najmniej troje dzieci. Celem Programu jest docenienie roli rodzin wielodzietnych oraz umożliwienie im wspólnego i aktywnego spędzania czasu wolnego. Posiadacze kart mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta Dużej Rodziny jest przyznawana na wniosek, w którym kartę może otrzymać każdy członek rodziny wielodzietnej. W roku 2023 w gminie Raciąż przyznano **60 Kart Dużej Rodziny**.

Tabela. Liczba wydanych kart dużej rodziny.

	2021	2022	2023
Liczba rodzin	11	64	12
Liczba wydanych kart	24	162	60

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu – Sprawozdanie opisowe z działalności GOPS w Raciążu.

Pomoc finansowa

W ramach realizowanych zadań z zakresu świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego GOPS Raciąż zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. oraz ustawą z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów przyznawał świadczenia zgodnie z ww. ustawami.

Tabela. Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w latach 2021-2023

Świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
	2021	2022	2023
Liczba rodzin	270	226	190
Wartość świadczeń	1 175 841,65 zł	1 024 096,89 zł	912 861,58 zł

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka			
Rok	2021	2022	2023
Liczba osób	56	51	41

Tabela. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane przez GOPS w latach 2021-2023

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego			
Rok	2021	2022	2023
Liczba osób	47	41	49
Liczba rodzin	33	29	31
Wartość świadczeń	244 996 zł	209 429 zł	254 174 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS/Ocena zasobów pomocy społecznej.

6. Oświata

Na terenie gminy Raciąż funkcjonują placówki oświatowe szczebla gminnego. Należą do nich oddziały przedszkolne, szkoły podstawowe i niepubliczne przedszkole.

Placówki oświatowe realizują cele i zadania pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej wynikające z ustawy o systemie oświaty oraz przepisów wydanych na jej podstawie, a także zawarte w programach wychowawczych i profilaktycznych dostosowanych do potrzeb rozwojowych uczniów. W szkołach organizowane są zajęcia pozalekcyjne i dodatkowe w postaci kół przedmiotowych oraz zajęć sportowych, a także zajęcia wyrównawcze, rewalidacyjne, logopedyczne i nauczanie indywidualne.

W Gminie Raciąż funkcjonują następujące jednostki :

Szkoła Podstawowa w Uniecku

Szkoła Podstawowa w Krajkowie

Szkoła Podstawowa w Koziębrodach

Szkoła Podstawowa w Starym Gralewie

Tabela. Liczba uczniów w placówkach oświatowych w gminie Raciąż w latach 2021-2023

Lp.	Nazwa szkoły	Rok szkolny 2021/2022	Rok szkolny 2022/2023
1.	Szkoła Podstawowa w Krajkowie	137	132
2.	Szkoła Podstawowa w Gralewie	237	236
3.	Szkoła Podstawowa w Uniecku	158	151
4.	Szkoła Podstawowa w Koziebrodach	185	178

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu – Raporty o stanie Gminy Raciąż.

We wszystkich szkołach podstawowych działają oddziały przedszkolne oraz punkty przedszkolne. Szkoły wyposażone są w obiekty sportowe - sale gimnastyczne, hala sportowa, boiska. Prowadzą różnorodne formy zajęć pozalekcyjnych, koła zainteresowań. Na terenie Gminy funkcjonuje niepubliczne Przedszkole Integracyjne „Radośni Odkrywcy” w Kraszewie-Czubakach, które jest dotowane od 1 stycznia 2022 r. Poza tym na terenie szkół znajdują się bezpieczne place zabaw, jak również siłownia zewnętrzna.

Analizując liczbę uczniów nie można zarejestrować spadku ilości uczniów w szkole.

7. Ochrona zdrowia

Mieszkańcy Gminy Raciąż mogą korzystać z opieki zdrowotnej w trzech niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej w Koziebrodach, Nowym Gralewie i Uniecku.

Na terenie gminy organizowane są liczne działania profilaktyczne. Udzielana jest pomoc w organizacji akcji takich jak stacjonowanie mammobusów, czy też badania cytologiczne. Gmina przekazuje informacje do innych jednostek w celu promowania zdrowego stylu życia. Jednym z priorytetów Gminnej Strategii są działania na rzecz osób z grup szczególnego ryzyka, jak: niepełnosprawni, seniorzy i osoby przewlekle chore. W centrum uwagi władz gminnych i jednostek samorządowych są problemy ludzi starszych i przewlekle chorych. Z diagnozy społecznej wynika, iż jest to grupa społeczna najbardziej narażona na wykluczenie społeczne. Aktywizacja tej grupy umożliwia poprawienie sprawności fizycznej i psychicznej,

zapobieganie samotności, poprawia relacje międzypokoleniowe. Sprawą szczególnie ważną jest pomoc rodzinom z osobami niepełnosprawnymi.

W zależności od stopnia niepełnosprawności, rodzaju dysfunkcji, sytuacji rodzinnej i materialnej, osoby niepełnosprawne i ich rodziny korzystają z szeregu świadczeń i usług. Gmina realizuje między innymi zadania z zakresu świadczeń rodzinnych, do których zalicza się świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki pielęgnacyjne i specjalne zasiłki opiekuńcze oraz świadczenie opiekuńcze. Na terenie Gminy znajduje się Fundacja „Leśne Zacisze”, która realizuje zadania opieki wytchnieniowej i asystenta osoby niepełnosprawnej, co jest dużym wsparciem dla rodzin zmagających się z niepełnosprawnością swoją lub osoby najbliższej. Niepełnosprawność członka rodziny przekłada się na funkcjonowanie wszystkich członków rodziny. Dlatego tak ważne jest edukowanie od najmłodszych lat do empatii wobec osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin. Patrząc tylko na liczbę osób pobierających świadczenia widać, iż rośnie liczba rodzin i osób w rodzinach, gdzie występuje niepełnosprawność.

Tabela. Wydane decyzje z tytułu pobierania zasiłków pielęgnacyjnych, świadczenie pielęgnacyjne, ZSO i świadczenie opiekuńcze.

Rok	Świadczenie pielęgnacyjne	Zasiłek pielęgnacyjny	Specjalny zasiłek opiekuńczy	Świadczenie opiekuńcze
2021	445	2 581	109	3 135
2022	659	2 635	49	3 343
2023	849	2 706	41	3 596

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS/Ocena zasobów pomocy społecznej.

Problemy osób starszych

Zachowanie odpowiedniego poziomu zdrowotności społeczeństwa stanowi obecnie poważne wyzwanie, ze względu m.in. na postępujące starzenie się społeczeństwa, zanieczyszczenie środowiska i zmiany klimatyczne, niewłaściwą dietę, mało aktywny tryb życia itp. Jednocześnie jednym z zadań gminy jest ochrona zdrowia, czyli działalność, której celem jest zapobieganie chorobom i ich leczenie, utrzymanie rozwoju psychicznego, fizycznego i społecznego człowieka, przedłużanie życia, a także zapewnienie zdrowego rozwoju następnym pokoleniom. Obecnie obserwujemy pogłębiającą się tendencję starzenia społeczeństw. Dotyczy to także naszego kraju. Zauważalny jest również w naszej gminie wzrost

liczby osób starszych w stosunku do ogółu mieszkańców. Rodzi to różne problemy takie jak: samotność, choroby, inwalidztwo, bezradność, poczucie nieprzydatności, stopniowe eliminowanie z życia zawodowego i społecznego, brak ofert spędzania czasu wolnego. Rodziny pełniące funkcje opiekuńcze obarczone licznymi obowiązkami i własnymi problemami, nie są w stanie zapewnić właściwej opieki nad ich starszymi członkami. Osoby w wieku starszym najbardziej wymagają zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych takich jak potrzeby biologiczne, bezpieczeństwa, przynależności i miłości, szacunku, uznania, samorealizacji. Ważne też jest w wieku starszym prowadzenie zdrowego, aktywnego stylu życia. W Gminie Raciąż osoby starsze otoczone są przez GOPS pomocą w formie zasiłków finansowych, usług opiekuńczych, pracy socjalnej. Usługi opiekuńcze świadczone są w miejscu zamieszkania osobom samotnym, długotrwale i ciężko chorym, niepełnosprawnym, które wymagają pomocy osoby drugiej, a rodzina nie jest w stanie zapewnić takiej pomocy. Usługi świadczone są za częściową lub całkowitą odpłatnością w zależności od dochodu osoby lub rodziny zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania przysługują:

- 1) osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona;
- 2) osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Rodzaj i zakres usług:

- 1) **usługi opiekuńcze** obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem (usługi opiekuńcze należą do zadań własnych gminy);
- 2) **specjalistyczne usługi opiekuńcze** są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Zasady realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi określa Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 6 lipca 2006 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej po przeprowadzonym postępowaniu przyznaje usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia, a także odpłatność wydając indywidualną decyzję administracyjną. Podstawą do podjęcia decyzji jest wizyta pracownika

socjalnego i przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania osoby lub rodziny albo w miejscu ich pobytu. W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Raciążu zapewnione jest 10,5 etatu na stanowisku opiekunka środowiskowa, które świadczą usługi dla podopiecznych. Na terenie Gminy nie ma osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych. Znajduje się bowiem Zakład Opiekuńczo- Leczniczy w miejscowości Kraszewo-Czubaki, który realizuje zadania dotyczące opieki nad osobami chorymi i wymagającymi całodobowej opieki. W związku z tym nie ma w gminie osób umieszczonych w DPS, co jest dużym odciążeniem finansowym dla Gminy.

Usługi opiekuńcze			
	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Liczba osób	33	32	27
Kwota świadczeń	zł	zł	zł
Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi			
	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Liczba osób	0	0	0
Kwota świadczeń	0 zł	0 zł	0 zł

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu – Sprawozdanie opisowe z działalności GOPS w Raciążu.

Problemy osób niepełnosprawnych

Według ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych – niepełnosprawność – to stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie wypełniania ról społecznych, a w szczególności ograniczenie zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Niepełnosprawni to osoby, które uzyskały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy. Osoby niepełnosprawne są uznawane za jedną z grup społecznych szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne ze względu na występujące bariery społeczne, fizyczne i ekonomiczne, które napotykają w środowisku. Z danych GOPS wynika, że liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej utrzymuje się na tym samym poziomie. Osoby niepełnosprawne korzystają z następujących form pomocy realizowanych przez GOPS: zasiłki stałe, zasiłki okresowe, celowe, pomoc rzeczową, usługi opiekuńcze. Ponadto GOPS wypłaca osobom niepełnosprawnym zasiłki pielęgnacyjne, a także świadczenia opiekuńcze. Przyznawane

są i wypłacane także specjalne zasiłki opiekuńcze oraz zasiłki dla opiekunów. Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała nie później niż do ukończenia 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia.

8. Bezpieczeństwo publiczne

Wsparciem dla prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa gminy są służby realizujące zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego. W Raciążu funkcjonuje Komisariat Policji. Poza tym sprawy dotyczące bezpieczeństwa publicznego realizuje na poziomie powiatu Sąd Rejonowy w Płońsku oraz Prokuratura Rejonowa w Płońsku. Działalność oraz współpraca pomiędzy służbami jest niezbędna w zapobieganiu przestępczości oraz zapobieganiu patologiom społecznym.

Tabela. Przeszypstwa/wykroczenia popełniane pod wpływem alkoholu:

	2021	2022	2023
prowadzenie pojazdów mechanicznych na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	35	19	11
prowadzenie pojazdów mechanicznych i rowerowych po drodze publicznej po użyciu alkoholu	art. 87§1kw - 4 art. 87§2kw - 0 art. 87§1a kw - 1	art. 87§1kw - 2 art. 87§2kw -1 art. 87§1a kw - 2	art. 87§1kw -1 art. 87§2kw -0 art. 87§1a kw-2
zakłócenie porządku publicznego	6	7	5
podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	0	0

liczba wypadków drogowych gdzie sprawca znajdował się pod wpływem alkoholu	0	0	0
przestępstwa popełniane przez nieletnich pod wpływem środków odurzających/ alkoholu	0	0	0
osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	5	12	11

Źródło: dane Komisariatu Policji w Raciążu.

Tabela. Przestępstwa na terenie Gminy Raciąż

	2021	2022	20123
Znęcanie się nad rodziną/stwierdzone	6	4	11
kradzież z włamaniem	6	8	2
kradzież mienia	8	5	6
Uszczerbek na zdrowiu	1	0	1
uszkodzenie / zniszczenie mienia	0	1	3
Pobicie i bójka	0	0	0
Rozbój i wymuszenie	0	0	1
Kradzież, kradzież z włamaniem samochodu	1	0	0

Źródło: dane Komisariatu Policji w Raciążu.

Tabela. Przemoc w rodzinie.

	2021	2022	2023
Liczba wszczętych procedur „Niebieska karta”	41 rodzin	28 rodzin	19 rodzin

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu – Sprawozdanie opisowe z działalności GOPS w Raciążu.

W Gminie Raciąż można zauważyć spadek przestępczości. Duże znaczenie ma dobra współpraca Policji z jednostkami oraz funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, który realizuje zadania mające na celu zmniejszenie zachowań przemocowych w środowisku.

Zespół Interdyscyplinarny

Przemoc w rodzinie, to temat trudny i wstydlivy dla rodzin. Z definicji ustawowej, „przemoc to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych: małżonka, wstępnego, zstępnego, rodzeństwa, powinowatego w tej samej linii lub stopniu, osoby pozostającej w stosunku przysposobienia oraz jej małżonka, a także osoby pozostającej we wspólnym pożyciu, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Źródło: Wg definicji zamieszczonej na stronie www.niebieska.info Rodzaje Przemocy.

Uchwałą Nr L.365.2023 Rady Gminy Raciąż z dnia 17 sierpnia 2023 r. przyjęto „Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023 – 2027”. Celem Programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności do pomocy oraz zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej to tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zespół Interdyscyplinarny d.s. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie został powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Raciąż z dnia 4 kwietnia 2018 r. Jego działalność zakończyła się z dniem wejścia w życie Zarządzenia Nr 93.2023 Wójta Gminy Raciąż z dnia 01.09.2023r. którym został powołany nowy Zespół Interdyscyplinarny w związku z wejściem w życie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej Posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego w 2023 roku odbyły się 5 razy. Odbyło się 10 posiedzeń grup roboczych. Wszczęto procedurę dla 19 rodzin oraz kontynuowano 20 procedur wszczętych w 2022 r. Podczas posiedzeń zespołu i grup roboczych omawiano zjawiska przemocy w rodzinie, podejmowano działania wynikające z procedury „Niebieskie Karty”, ustalano plany działań w indywidualnych przypadkach. Działania Zespołu są skierowane do rodzin w kryzysie, niewydolnych wychowawczo i ukierunkowane są na rozwiązanie konkretnego problemu w rodzinie, a ich celem jest przeciwdziałanie następstwom zaistnienia problemu. Utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest efektem wejścia w życie nowych przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz towarzyszących jej regulacji prawa miejscowego. Celem działania Zespołu jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy. Zespół to grupa ludzi, specjalistów z różnych dziedzin, zajmująca się rozwiązaniem konkretnego problemu przy wykorzystaniu zasobów będących w dyspozycji każdego z członków takiego Zespołu. Jego funkcjonowanie określone jest w drodze porozumień zawartych między gminą a podmiotami niosącymi pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Raciążu,
- Komisariatu Policji w Raciążu
- Jednostek Oświatowych z terenu gminy Raciąż,
- Jednostek Ochrony Zdrowia działających na terenie gminy Raciąż

- Kuratorskiej Służby Sądowej
- Prokuratury Rejonowej w Płońsku

Działania Zespołu kierowane są do rodzin znajdujących się w kryzysie, niewydolnych wychowawczo i ukierunkowane są na rozwiązanie konkretnego problemu w rodzinie. Głównym celem działalności Zespołu Interdyscyplinarnego jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie.

Zadania Zespołu Interdyscyplinarnego:

1. Pomoc osobom, rodzinom, grupom problemowym i środowiskom dysfunkcyjnym w przezwyciężeniu ich problemów.
2. Efektywne podejmowanie działań pomocowych i interwencyjnych w momencie zaistniałego problemu.
3. Współdziałanie z innymi podmiotami przy rozwiązywaniu problemu i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
4. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie Zespół tworzy **grupy diagnostyczno-pomocowe**. Są to przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, jak również kuratorzy sądowi, przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

We współczesnym świecie przemoc w rodzinie stała się na tyle powszechnym zjawiskiem, że konieczne jest tworzenie systemu społecznego wsparcia w celu jej zapobiegania i przeciwdziałania. Przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność –w tym seksualną –powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym oraz wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Do form przemocy ze względu na rodzaj zachowania sprawcy można zaliczyć przemoc fizyczną,

seksualną, psychiczną, ekonomiczną oraz zaniedbanie. Jednostką odpowiedzialną za diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych oraz podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią jest zespół interdyscyplinarny, w skład którego wchodzi specjaliści z różnych grup zawodowych, tj. przedstawiciele ośrodka pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, kuratorskiej służby sądowej, oświaty, służby zdrowia, organizacji pozarządowych. Obsługę organizacyjno-techniczną zespołu zapewnia ośrodek pomocy społecznej.

9. Bezrobocie i rynek pracy

Zadania z zakresu promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są domeną instytucji rynku pracy, w tym państwowych służb zatrudnienia, instytucji szkoleniowych i agencji zatrudnienia. Na poziomie powiatu kluczowym organem jest starosta który sprawuje zwierzchnictwo nad powiatowym urzędem pracy jako podmiotem wyspecjalizowanym w kwestii wspierania pełnego zatrudnienia oraz zwiększania mobilności na rynku pracy. Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu pracy. Długookresowe bezrobocie ma ogromny wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia bezrobotnego i jego rodziny. Bezrobocie jest jednym z głównych problemów społecznych zarówno w skali kraju jak i naszej gminy. Pogarszanie się stanu rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy. Powstają problemy opiekuńczo –wychowawcze, rodzi się przemoc, zanika autorytet rodzicielski. Stan taki może prowadzić do rozpadu rodziny czy przejmowania przez dzieci negatywnych wzorców osobowościowych, co w konsekwencji ma wpływ na dziedziczenie statusu bezrobotnego. Bezrobocie ma również bardzo duży wpływ na powstawanie patologii. Pojawia się bardzo często problem uzależnienia i przemocy. Osoby i rodziny dotknięte bezrobociem są potencjalnymi klientami pomocy społecznej, gdyż nie są w stanie wyjść samodzielnie z tak trudnej sytuacji życiowej.

Istotnym problemem powiatu płońskiego jest wysoki poziom bezrobocia. Zjawisko to dotyka szerokich kręgów społecznych. Bezrobocie w miarę wydłużania się okresu jego trwania zaczyna lokować osoby nim dotknięte poza istniejącą strukturą społeczno-zawodową powodując utratę uczestnictwa, co w efekcie prowadzi do wykluczenia społecznego. Brak stałego zatrudnienia wiąże się z brakiem dostępu do podstawowych instytucji społecznych np.: rynek pracy, edukacji, konsumpcji. Bezrobocie prowadzi do destrukuralizacji czasu i zmiany stylu życia. Powoduje kryzys tożsamości człowieka, izolację społeczną oraz nasila

patologie społeczne. Istotną cechą bezrobocia w powiecie pułtuskim jest utrzymywanie się bezrobocia długotrwałego. Jedną z przyczyn przedłużania się okresu pozostawania bez pracy tak znacznej liczby osób jest niski poziom wykształcenia i kwalifikacji.

Model polityki rynku pracy składa się z aktywnych i pasywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Pasywna polityka państwa na rynku pracy przejawia się w łagodzeniu skutków bezrobocia dotkniętych nim osób. Programy pasywne obejmują: zasiłki dla osób bezrobotnych, zasiłki i świadczenia przedemerytalne. Ponadto w obowiązującej ustawie został ustalony katalog podstawowych usług rynku pracy oferowanych przez publiczne służby zatrudnienia oraz agencje zatrudnienia wszystkim bezrobotnym, do których pracodawca zaliczył: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, organizację szkoleń. Zakres i struktura aktywnej polityki rynku pracy prowadzonej w skali lokalnej pozostaje w obszarze decyzyjnym władz samorządowych powiatów. Na terenie Gminy Raciąż nie stwierdzono nasilenia się zjawiska bezrobocia.

Analizując dobre i bardzo dobre informacje o malejących wskaźnikach bezrobocia w całym kraju warto zwrócić uwagę, iż o rzeczywistej kondycji rynku pracy świadczy stan zatrudnienia i bierności zawodowej. Bierni zawodowo to osoby, które nie miały zatrudnienia, nie szukały go i nie były gotowe do podjęcia żadnej zawodowej aktywności.

Tabela. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2021-2023.

	Liczba osób bezrobotnych w Gminie Raciąż		
	2021	2022	2023
Bezrobotni ogółem	3283	3231	3073
Bezrobotne kobiety	1793	1795	1630
Długotrwanie bezrobotni	1991	1890	1746

Źródło: Raporty o stanie Gminy Raciąż.

III. ANALIZA SWOT

Następnym etapem w konstruowaniu Strategii było wyodrębnienie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w Gminie Raciąż. Wykorzystano analizę SWOT (skrót pochodzi od słów w języku angielskim : „ strengths”- mocne strony, „ weaknesses” – słabe strony; „ opportunities”- szanse; „ „ threats”- zagrożenia). Polega ona na analizie istniejącego potencjału gminy, realizowanych zadań i możliwości rozwojowych niezależnych, lub zależnych w niewielkim stopniu od otoczenia oraz na analizowaniu tych obszarów na zewnątrz gminy, które wpływają na jej funkcjonowanie.

Mocne strony	Słabe strony
1. Pomoc społeczna 1) zaplecze w postaci ośrodka pomocy społecznej; 2) wystarczająca do potrzeb liczba pracowników socjalnych i asystentów rodziny; 3) wzrastająca świadomość potrzeb społecznych; 4) fachowość i zaangażowanie pracowników jednostki pomocy społecznej; 5) wykwalifikowana kadra; 6) znajomość lokalnych potrzeb w zakresie pomocy społecznej; 7) współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności; 8) współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi; 9) zwiększająca się akceptacja społeczna w stosunku do osób niepełnosprawnych; 10) funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego;	1. Pomoc społeczna 1) wzrost patologii społecznych w różnych aspektach m. in. uzależnienia, przemoc w rodzinie, wyuczona bezradność; 2) bierność środowiska lokalnego wobec problemów społecznych; 3) niewystarczająca ilość mieszkań socjalnych; 4) niedostateczne wypełnianie funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez rodziców; 5) rosnące koszty utrzymania mieszkańców; 6) postępujący proces starzenia się mieszkańców gminy. 7) duża liczba osób niepełnosprawnych.

<ul style="list-style-type: none"> 11) działanie asystenta rodziny; 12) współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; 13) współpraca z Policją; 14) rozbudowane usługi opiekuńcze; 15) wsparcie finansowe : świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny; 16) funkcjonowanie na terenie gminy Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego, 17) funkcjonowanie na terenie gminy Fundacji „Leśny zakątek”. 18) 	
<p>2. Edukacja</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) wystarczająca sieć szkół podstawowych; 2) zmodernizowane szkoły; 3) wykwalifikowana kadra pedagogiczna; 4) funkcjonowanie hali sportowej; 5) dostęp do Internetu; 6) dostęp do nowoczesnych środków komunikowania; 7) małe grupy klasowe; 8) dobra znajomość środowiska rodzinnego dziecka; 	<p>II. Edukacja</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) ograniczona oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów; 2) niewystarczająca subwencja oświatowa; 3) uboga oferta sportowa, kulturalna, rekreacyjna oraz kalendarz imprez spowodowana brakiem środków finansowych i ograniczeniami spowodowanymi pandemią; 4) potrzeba rozbudowy bazy lokalowej oddziałów przedszkolnych.
<p>3. Bezpieczeństwo publiczne</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) działalność Ochotniczej Straży Pożarnej; 2) funkcjonowanie Komisariat Policji /praca dzielnicowych w terenie; 3) wystarczająca do potrzeb kadra Policji; 4) wystarczające wyposażenie Straży Pożarnej; 	<p>III. Bezpieczeństwo publiczne</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) niedoinwestowanie służb mundurowych; 2) zły stan techniczny dróg; powiatowych i wojewódzkich, 3) wzrost patologii (szczególnie alkoholizm); 4) niedostateczna baza lokalowa Policji i Straży Pożarnej.

5) możliwość podnoszenia kwalifikacji przez strażaków .	
4. Ochrona Zdrowia 1) działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; 2) realizacja programów profilaktycznych; 3) dostępność podstawowej opieki zdrowotnej; 4) poradnia rehabilitacyjna.	IV. Ochrona Zdrowia 1) brak dostępności do usług specjalistycznych.
5. Bezrobocie i rynek pracy. 1) mała liczba bezrobotnych młodych osób; 2) szeroki zakres programów form aktywizacji realizowanych przez PUP; 3) bezpośredni kontakt PUP z pracodawcami; 4) rozbudowane poradnictwo zawodowe.	V. Bezrobocie i rynek pracy. 1) wysoka stopa bezrobocia; 2) brak na terenie gminy większych zakładów pracy i pracy chronionej; 3) niskie wykształcenie osób bezrobotnych; 4) apatia i bierność osób długotrwale bezrobotnych; 5) brak chęci do podnoszenia kwalifikacji oraz nabywania umiejętności praktycznych. 6) brak środków transportu do zakładów pracy.

SZANSE I ZAGROŻENIA

SZANSE	ZAGROŻENIA
1) wzrost świadomości społecznej; 2) sukcesywna likwidacja barier architektonicznych; 3) edukacja młodzieży; 4) posiadane doświadczenie w zakresie pozyskiwania funduszy;	1) adaptacja do życia w biedzie; 2) długotrwale ubóstwo; 3) zanikające więzi międzyludzkie; 4) patologia rodzin; 5) pogarszająca się sytuacja ekonomiczna kraju ;

5) aktywnie działające organizacje pozarządowe;	6) brak środków na działania i zatrudnianie specjalistów opieki zdrowotnej;
6) możliwość realizacji założonych celów przy aktywnej współpracy mieszkańców i władz gminy;	7) rosnąca liczba osób niepełnosprawnych;
7) powoływanie i funkcjonowanie stowarzyszeń i instytucji kulturalnych;	8) starzenie się mieszkańców gminy;
8) stworzenie właściwej bazy edukacyjnej, w tym dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych;	9) narastanie zjawiska „wyuczonej bezradności”;
9) szeroki wachlarz usług pomocy społecznej dostosowany do pojawiających się potrzeb;	10) niekorzystne dla samorządu gminy przepisy prawne zwiększające zobowiązania gminy wobec jej mieszkańców, bez pokrycia z budżetu państwa.
10) możliwość skutecznego pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych.	

Kluczowym zadaniem władz gminy jest zapewnienie odpowiedniego poziomu życia swoim mieszkańcom. Polega ono nie tylko na pomocy materialnej, ale także w dużej mierze na stworzeniu możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Podstawowym warunkiem poprawy tego stanu rzeczy i skutecznym przeciwdziałaniem negatywnym zjawiskom społecznym, jest podwyższenie świadomości mieszkańców na temat głównych przyczyn i skutków tych zjawisk, jak również możliwości zapobiegania ich powstawaniu.

Celem strategii są działania długookresowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu w razie piętrzących się kłopotów.

Cel strategiczny:

„Poprawa warunków życia i funkcjonowania mieszkańców Gminy Raciąż”

IV. GŁÓWNE OBSZARY PROBLEMOWE

Mianem problemu społecznego określa się zjawiska niekorzystne dla społeczności, w której występuje, oceniane przez nią jako zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. Przedmiotem diagnozy są charakterystyczne dla poszczególnych grup społecznych problemy o najwyższym stopniu dolegliwości, takie jak: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, uzależnienia, przemoc w rodzinie, starość, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, które wymagają podejmowania wszechstronnych działań w celu przeciwdziałania celom krytycznym w życiu jednostki i zbiorowości, poprawy ich warunków bytowych oraz wyrównywania różnic socjalnych w wielu obszarach aktywności społecznej. W przypadku Gminy Raciąż najczęstszymi przyczynami skłaniającymi ludzi do skorzystania z pomocy ośrodka są: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

W niektórych rodzinach objętych pomocą społeczną występuje jednocześnie kilka przyczyn, obszarów problemowych.

POMOC SPOŁECZNA

Cel strategiczny nr 1: Pomoc rodzinie

Cel szczegółowy nr 1: Minimalizowanie zjawiska ubóstwa.

Działania:

- 1) zwiększenie pracy socjalnej w rodzinach zagrożonych wykluczeniem;
- 2) objęcie rodzin pomocą finansową i rzeczową;
- 3) wprowadzenie asystenta rodziny do zagrożonych środowisk.

Wskaźniki:

- 1) liczba rodzin objętych pracą socjalną;
- 2) liczba rodzin objętych pomocą finansową i rzeczową;
- 3) liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny.

Realizatorzy:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciążu.

Cel szczegółowy nr 2: Wsparcie osób starszych w zakresie funkcjonowania w środowisku lokalnym

Działania:

- 1) propagowanie działalności emerytów i rencistów oraz zachęcanie do tworzenia organizacji;
- 2) wykonywanie usług opiekuńczych;

Wskaźniki:

- 1) liczba powstałych organizacji;
- 2) liczba osób korzystających z usług opiekuńczych;

Realizatorzy:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciążu;
- 2) Urząd Gminy Raciąż;

Cel szczegółowy nr 3: Ograniczenie zjawisk uzależnień

Działania:

- 1) kierowanie na leczenie odwykowe;
- 2) działania profilaktyczne w zakresie uzależnień w środowisku lokalnym.

Wskaźniki:

- 1) liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe;
- 2) liczba działań profilaktycznych.

Realizatorzy:

- 1) Komisja ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Problemów Alkoholowych;
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciążu;
- 3) Zespół Interdyscyplinarny;
- 4) Komisariat Policji w Raciążu.

EDUKACJA

Cel strategiczny nr 2: Działania profilaktyczne

Cel szczegółowy nr 1: Dążenie do wzrostu świadomości społecznej o zagrożeniach społecznych.

Działania:

1. Szkolenia nauczycieli w zakresie profilaktyki i przeciwdziałaniu zagrożeniom społecznym.
2. Prowadzenie spotkań informacyjnych i szkoleniowych z uczniami i rodzicami.

Wskaźniki:

1. Liczba nauczycieli i uczniów biorących udział w szkoleniach.
2. Liczba przeprowadzonych spotkań informacyjnych z rodzicami i uczniami.

Realizatorzy:

1. Placówki oświatowe z terenu Gminy Raciąż.

Cel strategiczny nr 3: Rozwój szkolnictwa.

Cel szczegółowy nr 1: Modernizacja i tworzenie placówek szkolnych.

Działania:

1. Dopuszczenie placówek
2. Modernizacja placówek.

Wskaźniki:

1. Liczba zmodernizowanych placówek oświatowych;
2. Ilość zakupionego wyposażenia

Realizatorzy:

1. Gmina Raciąż;
2. Placówki oświatowe.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel strategiczny Nr 4: Profilaktyczne działania na rzecz minimalizowania demoralizacji i przestępczości wśród młodzieży.

Cel szczegółowy nr 1: Podnoszenie świadomości dzieci i młodzieży w zakresie prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.

Działania:

1. Prowadzenie zajęć i warsztatów w szkołach.
2. Oferowanie młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
3. Organizowanie spotkań dla dzieci i młodzieży o tematyce bezpieczeństwa na drodze i w środowisku.

Wskaźniki:

1. Liczba zajęć i warsztatów w szkołach.
2. Formy spędzania czasu wolnego.
3. Liczba spotkań o tematyce bezpieczeństwa na drodze i w środowisku.

Realizatorzy:

1. Komisariat Policji w Raciążu.
2. Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Placówki oświatowe.

Cel szczegółowy Nr 2: Dążenie do zmniejszenia przestępczości na terenie Gminy Raciąż oraz „znieczulicy społecznej”.

Działania:

1. Reagowanie na zachowania chuligańskie oraz na zagrożenia komunikacyjne.
2. Reagowanie na brak porządku publicznego.
3. Reagowanie na zagrożenia pożarowe.

4. Dostosowanie godzin pracy Komisariat Policji do potrzeb mieszkańców.
5. Pozyskanie nowych członków OSP.

Wskaźniki:

1. Liczba wykrytych przestępstw.
2. Liczba zgłoszeń o zagrożeniu komunikacyjnym.
3. Liczba zgłoszeń o zagrożeniu pożarowym.
4. Liczba nowych członków OSP

Realizatorzy:

1. Komisariat Policji w Raciążu.
2. Ochotnicze Straże Pożarne z terenu Gminy Raciąż.
3. Urząd Gminy Raciąż.

OCHRONA ZDROWIA

Cel strategiczny nr 5: Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Raciąż.

Cel szczegółowy nr 1: Promocja zdrowia w celu podniesienia świadomości zdrowotnej.

Działania:

1. Badania mammograficzne.
2. Badania cytologiczne.
3. Realizowanie programów profilaktyki zdrowotnej.

Wskaźniki:

1. Liczba przeprowadzonych badań mammograficznych.
2. Liczba przeprowadzonych badań cytologicznych w Gminie Raciąż.
3. Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych.

Realizatorzy:

1. Placówki zdrowia.
2. Gmina Raciąż.
3. Placówki oświatowe Gminy Raciąż.

Cel szczegółowy nr 2: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych.

Działania:

1. Rozwój usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.
2. Likwidacja barier architektonicznych.

Wskaźniki:

1. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.
2. Liczba usuniętych barier architektonicznych.

Realizatorzy:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciążu.
2. Placówki zdrowia,
3. Gmina Raciąż,

BEZROBOCIE I RYNEK PRACY

Cel strategiczny nr 6: Wzrost aktywności zawodowej osób bezrobotnych.

Cel szczegółowy nr 1: Aktywizacja i wspieranie osób bezrobotnych.

Działania:

1. Zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców.
2. Organizowanie: robót publicznych, prac interwencyjnych, staży.
3. Pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, kursy i szkolenia.

Wskaźniki:

1. Liczba osób skierowanych do prac społecznie-użytecznych, robót publicznych.
2. Liczba bezrobotnych.
3. Ilość uzyskanych środków/ilość zrealizowanych projektów.
4. Ilość utworzonych stanowisk pracy.

Realizatorzy:

1. Powiatowy Urząd Pracy.
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
3. Gmina Raciąż.

V. FINANSOWANIE

Określone cele i działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie wymagają odpowiednich źródeł finansowania, które można podzielić na:

- 1) środki pochodzące z budżetu gminy w zakresie zadań własnych gminy na pomoc społeczną oraz w innych obszarach ujętych w strategii;
- 2) środki pochodzące z budżetu państwa na zadania zlecone gminie przez administrację rządową;
- 3) środki finansowe Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, Narodowego Funduszu Zdrowia, Starostwa Powiatowego, Powiatowego Urzędu Pracy;
- 4) fundusze inwestorów prywatnych, organizacji pozarządowych.

VI. ZARZĄDZANIE I MONITORING

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Raciąż jest dokumentem określającym cele i działania do roku 2030 w zakresie problematyki społecznej. Strategia wymaga okresowej aktualizacji do zachodzących zmian w społeczeństwie i jego otoczeniu.

Za zarządzanie i monitoring Strategią odpowiedzialny jest kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu.

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównywanie ich zgodności z jej założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów szczegółowych.

Ze względu na zmieniające się uwarunkowania zarówno wewnątrz Gminy, jak i w jej otoczeniu, modyfikacjom strategii podlegać będą zapisy w części operacyjnej. Weryfikacja ta polegać będzie na uaktualnieniu zapisów strategii. W czasie weryfikacji mogą się wyłonić zupełnie nowe cele szczegółowe i projekty dotyczące tych aspektów życia w Gminie, których w dniu przyjęcia strategii nie można było przewidzieć.

VII. UWAGI KOŃCOWE.

Rozwiązywanie problemów społecznych ma charakter długofalowy, dlatego też wyrażona w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych konstrukcja celów i kierunków działań przeznaczonych do realizacji jest jak najbardziej celowa i uzasadniona. Zapisy zawarte w Strategii będą realizowane w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków. Zdiagnozowanie i wybór przyjętych kierunków działań nie powinny być traktowane statycznie. Zmieniające się uwarunkowania zarówno w skali kraju, jak też środowiska lokalnego mogą wymagać sformułowania nowych odpowiedzi i celów. Pozwolą one bowiem, w istniejących uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych Gminy Raciąż, na stopniowe minimalizowanie źródeł wykluczenia społecznego, a w przyszłości na wyeliminowanie tych zagrożeń. Strategię należy traktować jako dokument otwarty, poddawany okresowym weryfikacjom i aktualizacjom. Opracowana Strategia to dokument bazowy przy konstruowaniu programów operacyjnych i projektów określających sposób oraz metody realizacji zamierzonych przedsięwzięć. Poprzez realizację programów będzie można

osiągnąć wyznaczone cele strategiczne i operacyjne. Strategia nie wskazuje konkretnych programów i projektów, ich budżetów i terminów realizacji, nastąpi to na etapie jej wdrażania, w zależności od dostępnych środków własnych i możliwych do pozyskania ze źródeł zewnętrznych.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Mateusz Pieniak